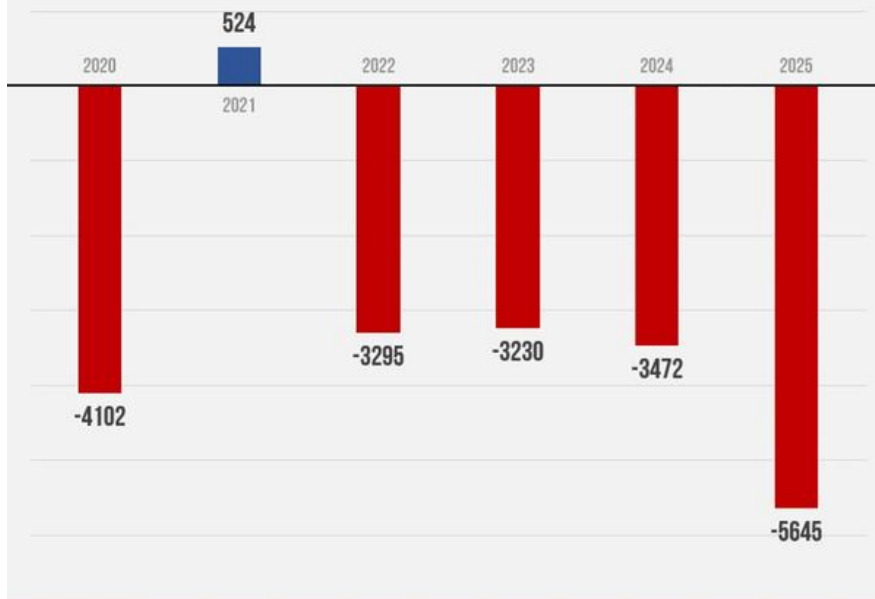

ЯК ЗМІНЮВАВСЯ ДЕФІЦИТ ФЕДЕРАЛЬНОГО БЮДЖЕТУ РФ?

ТРЛН РУБ

ЕКОНОМІЧНА ПРАВДА

ДАНИ: МІНФІН РФ, KSE INSTITUTE

На початку великої війни цей дефіцит компенсували завдяки ФНБ. У 2022-2023 роках з нього на це витратили по 2,9 трлн руб., а у 2024-му – ще 1,3 трлн руб. Зрештою, у фонді майже не залишилося ліквідних активів, які можна продати у великих обсягах без суттєвих втрат. Тож у 2025 році Кремль вирішив перестати використовувати кошти з "фінансової подушки".

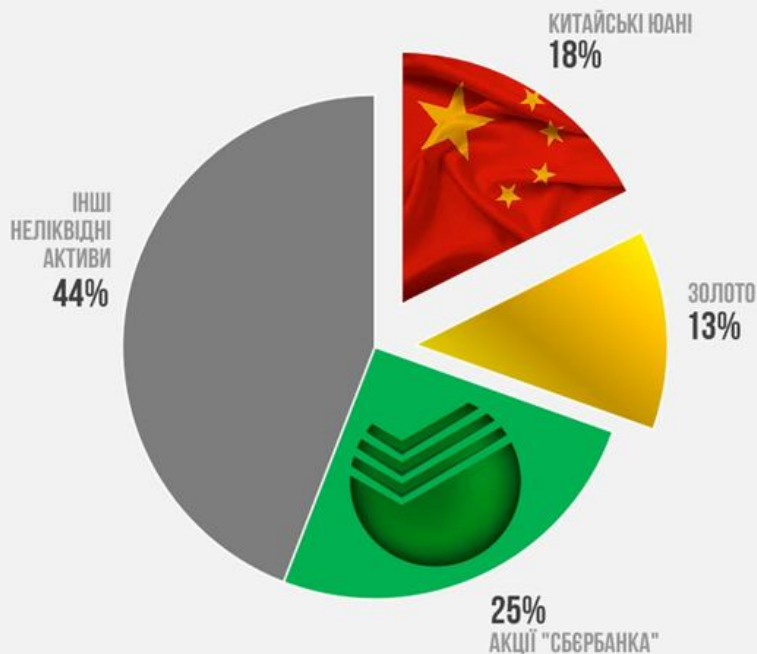
Номінально розмір ФНБ у 2025 році зростає. Передусім – завдяки росту вартості золота на світових ринках. На початку 2026 року обсяг фонду становив 171,4 млрд дол.

Читайте також: **Авіаносці проти «мопедів» та війна на виснаження 2.0: Чому стратегія Трампа в Ірані буксує**

Проте реальна ситуація гірша: майже 70% ФНБ – це неліквідні активи, зокрема акції російських державних компаній та Сбербанку. Фактично уряд РФ на них не розраховує, адже розуміє: якщо вирішить продати їх на ринку, то реальна ціна цих акцій виявиться набагато меншою.

СКІЛЬКИ ГРОШЕЙ ЗАЛИШИЛОСЯ У ФОНДІ НАЦІОНАЛЬНОГО ДОБРОБУТУ РОСІЇ?

ЕКОНОМІЧНА ПРАВДА

ДАНИ: МІНФІН РФ, KSE INSTITUTE

Оскільки ліквідних активів в ФНБ залишилося лише на близько 50 млрд дол. (передусім золото та китайські юані, монетизувати які проблематично), російська влада вирішила шукати гроші для фінансування війни у кишенях платників податків. З початку 2025 року запрацював масштабний пакет податкових змін – найбільший за останню чверть століття. Зокрема, він передбачав:

- підвищення ставки податку на прибуток підприємств з 20% до 25%;
- запровадження більш прогресивної ставки податку на доходи фізосіб – замість 13% і 15% (для доходів понад 5 млн руб. на рік) запровадили 13% (для доходів до 2,4 млн руб. на рік), 15% (від 2,4 до 5 млн руб.), 18% (від 5 до 20 млн руб.), 20% (від 20 до 50 млн руб.) та 22% (понад 50 млн руб. на рік);
- запровадили ПДВ для суб'єктів спрощеної системи оподаткування, доходи яких перевищують 60 млн руб.

Проте, схоже, навіть цього підвищення податків було недостатньо, адже навіть з його урахуванням дефіцит федерального бюджету РФ за підсумками 2025 року досяг рекордних 5,6 трлн руб.

Його реальний обсяг може бути ще більшим.

Читайте також: **"Скрина Пандори" чи якір миру: чому Європа гальмує «швидкий шлях» України до ЄС у 2027 році й при чому тут корупція**

По-перше, частину видатків кінця 2025 року російський уряд переніс на січень 2026-го. "Минулорічні грудневі видатки Росії були найнижчими з 2019 року. Аби "влізити" у заплановане значення дефіциту, частину закупівель вони перенесли на початок цього року", – пояснює керівниця Sanctions Team у KSE Institute Юлія Павлицька.

По-друге, імовірно, частину федеральних видатків 2025 року росіяни профінансували коштом суб'єктів федерації. За даними російського "Коммерсанта", бюджети регіонів РФ завершили минулий рік з дефіцитом 1,48 трлн руб. (зростання в 3,6 разу). Не в останню чергу на це вплинуло скорочення відрахування податку на прибуток підприємств – особливо до бюджетів нафтогазових регіонів РФ.

Читайте також: **День, коли впав аятола і зрушилась вісь зла**

Наприкінці 2025 року в російському Мінфіні зрозуміли, що попереднє підвищення податків було не останнім, тож разом з бюджетом на 2026 рік там подали нові податкові зміни, які передбачали:

- підвищення ставки податку на додану вартість (ПДВ) з 20% до 22%;
- посилення вимог щодо сплати ПДВ "спрощенцями": ліміт 60 млн руб. на рік (з якого російські "спрощенці" мали ставати платниками податку) знизили до 20 млн руб. з поступовим його зменшенням до 10 млн руб. з 2028 року.

Підвищення податків – не єдиний спосіб, яким Кремль фінансує війну проти України.

Російські підприємці масово скаржаться на зростання "неподаткових платежів". Мова йде про різні збори, які не врегульовані податковим законодавством. Наприклад,

плата за рекламу в інтернеті, технологічний збір з електроніки, утилізаційний збір з авто, екологічний збір. Таких платежів близько 160, а загальний обсяг доходів, які вони принесли федеральному бюджету, становив 2 трлн руб.

Читайте також: **«Епічна лють» над Персидською затокою: як операція США і Ізраїлю проти Ірану змінює Близький Схід і світовий порядок**

Не стагнація, а стабільність

У російському уряді очікують, що останній масштабний пакет податкових змін принесе додаткові 1,9 трлн руб., з яких 1,2 трлн руб. – надходження від підвищення ставки ПДВ. Однак такі розрахунки можуть бути дещо оптимістичними.

Російська економіка поступово уповільнюється. Падають темпи споживання товарів та послуг, а також виробництво у всіх галузях, які не пов'язані з військово-промисловим комплексом. Відповідно, реальні надходження цього податку можуть виявитися меншими, зокрема через завищені припущення щодо темпів росту економіки у 2026 році.

За даними KSE Institute, ВВП Росії на початку 2025 року впав на 0,7%, а за підсумками минулого року ріст економіки міг становити лише 0,6% (за даними Росстату – 1%).

"Ріст промислового виробництва був слабким протягом усього року, а в листопаді було зафіксоване падіння на 0,7%. Багато секторів російської економіки наразі скорочуються. Найбільше – автовиробництво (-24% рік до року), а також виробництво цементу (-9,1%), металургія (-3,8%) та вугільна галузь (-1,5%)", – повідомили KSE Institute у **звіті** щодо впливу санкцій на економіку РФ у 2025 році.

Читайте також: **Рік бабака чи подвійна гра? Деякі підсумки української миротворчості Трампа**

Підвищений і рівень інфляції. За офіційними даними, у січні 2026 року ціни в Росії виросли на 1,6% (порівняно з попереднім місяцем) і на 6,3% (у порівнянні із січнем 2025 року). Проте, схоже, цим даним не вірить навіть центробанк РФ: попри відносно невисокий показник інфляції, облікову ставку там тримають на рівні 15,5%, а на піку її рівень сягав 21%, хоча офіційна інфляція коливалася близько 10%.

Підвищення ставок ПДВ і тарифів на комунальні послуги (зокрема на газ) не сприяють уповільненню інфляції. Попри це ЦБ РФ на початку 2026 року вирішив продовжувати зниження ключової ставки, аби хоч якось підтримати економіку.

Чи наблизилася російська економіка до колапсу? Наразі її стан не критичний. Попри падіння нафтогазових доходів та обсягів експорту енергоносіїв, платіжний баланс залишається позитивним, що дозволяє підтримувати стабільність курсу рубля. У 2025 році він навіть зміцнився відносно євро на 6%, а відносно долара – на 11%. Інфляція залишається контрольованою, а від стагнації російську економіку бережуть суттєві вливання з федерального бюджету на фінансування війни.

Хоча розмір дефіциту російського бюджету (5,6 трлн руб.) виглядає загрозово, проте у відносних показниках він доволі керований: лише 2,6% від ВВП. Уряд може фінансувати його не лише за допомогою підвищення податків, а й нарощуючи внутрішній борг.

У 2025 році російський Мінфін випустив облігацій федеральної позики (ОФЗ) на рекордні 7 трлн руб. Іноземні банки, які ще не вийшли з російського ринку, не купують ці папери, тож весь тягар фінансування бюджетного дефіциту впав на місцеві установи.

Хоча обсяг випуску ОФЗ торік виріс на 74% порівняно з 2024-м, проте держборг РФ відносно низький: 14% від ВВП (в Україні цей показник перевищив 100%).

Одна війна "рятує" іншу

Кінець 2025 року приніс чимало неприємних новин для російської економіки. По-перше, США несподівано запровадили санкції проти двох найбільших нафтових компаній РФ – "Роснефти" та "Лукойла". По-друге, один з найбільших покупців російської нафти – Індія – під тиском американців вирішила поступово відмовлятися від енергоносіїв з країни-агресора.

Крім того, світові ціни на нафту марки Brent опустилися нижче 60 дол. за бар., а на російську Urals з урахуванням "санкційної знижки" – до 40-45 дол. Це набагато нижче закладених у російський бюджет 59 дол.

"Якщо у 2022 році вони купалися в нафто-доларах і навіть з урахуванням дисконту (на російську нафту) дуже багато заробили, то зараз такого немає. Хоча навіть цього тиску ще не достатньо для того, аби вони робили по-справжньому болючі кроки і сідали за стіл переговорів, але ми вже наблизилися до цього", – зазначає Павицька.

У разі збереження низьких цін на нафту та виконання санкцій проти російських нафтових компаній Кремлю доводилося б ще більше залазити до кишень росіян, ухвалюючи нові податкові зміни, або запускати "друкарський верстат", фінансуючи видатки емісійними рублями та підживлюючи інфляцію. Однак, на жаль, економіка РФ отримала шанс на передишку та відновлення ресурсів.

Після початку війни США проти Ірану ціни на нафту та газ злетіли: на відкритті торгів 9 березня барель Brent коштував 116 дол., а Urals – 100 дол. Ба більше, враховуючи дефіцит чорного золота на ринку через перекритий

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

Ормуз, США тимчасово **дозволили купувати** російську нафту Індії. До цього ця країна скоротила імпорт російської нафти на 42%, хоча повністю від неї не відмовилася.

"Тривалий час Росія мала високі обсяги нафти "на воді", тобто завантаженими в танкери, але ці танкери ходили у водах без конкретного призначення. Імовірно, через загострення в Ірані Росія зможе "розлихати" цей надлишок нафти в Індію та Китай", – припускає Павицька.

Для Росії збільшення ціни на нафту має одразу два наслідки.

По-перше, це миттєво збільшує нафтогазові доходи федерального бюджету, а отже – здатність РФ виготовляти дрони, ракети, боєприпаси і відправляти на війну нових військових.

По-друге, за ціни нафти понад 59 дол. Росія не лише збільшує доходи бюджету, а й наповнює ФНБ. Це так звана ціна "отсечення": податки, що сплачуються з вартості нафти, яка перевищує цей показник, ідуть на купівлю активів для поповнення "фінансової подушки".

Іншими словами, нове загострення на Близькому Сході не лише допомагає росіянам фінансувати війну тут і зараз, а й накопичувати ресурси для майбутніх воєн.

Ба більше, навіть до початку війни в Ірані російський Мінфін планував знизити ціну "отсечення" з 59 дол. до 50-55 дол. за бар., адже за роки великої війни ФНБ рекордно схуд, що робить РФ уразливою до майбутніх криз. Навіть попри поточне підвищення ціни на нафту у світі, від цих планів там поки що не відмовилися.

Чи врятувало рішення Трампа атакувати Іран російський бюджет? Усе залежить від інтенсивності і тривалості боїв. Раніше аналітики прогнозували, що якщо війна затягнеться, то ціни на нафту можуть перевищити 108 дол. за бар. Якщо ж США вдасться завершити війну швидко і встановити в Ірані лояльний режим, то вартість нафти може суттєво впасти.

"Нам залишається лише схрестити пальці та сподіватися, що ситуація в Ірані не перетвориться на середньо- або довгостроковий конфлікт з усіма відповідними наслідками для нафтового ринку", – резюмує Павицька.

Ярослав Вінокуров, опубліковано у виданні "Економічна правда"

Читайте також:

- **Мистецтво вигаданої угоди: як Трамп і Путін зіграли в «тиждень тиші», якого не було - 2 невіщіні висновки**
- **Трамп про "енергетичне перемир'я": "Путін дотримав свого слова". Але Зеленський називав зовсім інші дати "перемир'я"**
- **Маятник параної: чому Трамп, Путін та «цифровий Левіафан» — це симптоми однієї хвороби**
- **Путін за рік втратив трьох друзів та нікому з них не допоміг - Сибіга**
- **«Вибір бюлетенів, а не куль»: Нобелівську премію миру присудили опозиціонерці з Венесуели. Трамп, Путін та Лукашенко образились**
- **Розсекречені архіви довели, що Путін ніколи не приховував планів на Україну**
- **Розсекречені архіви «широсердя»: як Путін 20 років анонсував війну, а Захід боявся зіпсувати вечірку**

Share 0

Читайте «Аргумент» в [Facebook](#) и [Twitter](#)

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

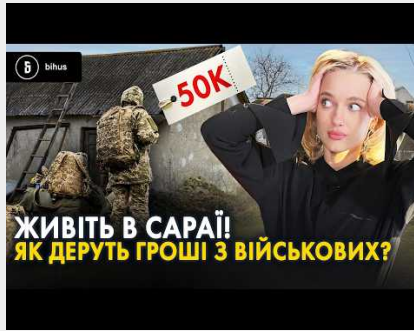
Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

Воюєш? Плати більше! 50к за оренду і космічні комісії: як виглядає ринок житла на фронті?

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань – за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку**

використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення. При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу.

За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com